

Timurlular (130956)

Elçi (050709)

Şahruh (181570)

01 Temmuz 2021

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Asken Tarih Araştırmaları Dergisi, yıl 12, sayı 23, 2014 Ankara, s. 7-35

EMİR TİMUR VE MİRZA ŞAHRUH DÖNEMLERİNDE TİMURLU DEVLETİ'NDE ELÇİLİK MÜNASEBETLERİ

Mustafa ŞAHİN*

Öz: Timurlular elçilik münasebetlerine çok önem vermişler, karşılama ve uğurlama ve başka devletlere elçi göndermede belirli kurallar uygulamışlardır. Uygulanan bu kurallar çoğu zaman Cengiz Moğol Devleti, Çağatay Hanlığı ve daha önceki Türk devletlerine büyük ölçüde benzemektedir. Elçilik münasebetlerinde Timurlular çok çeşitli devletlerle ilişki içinde olmuşlardır. İlk elçilik münasebetleri Emir Timur zamanında başlamış ve devletin son dönemlerine kadar devam etmiştir. Timurlularda mirzalar da elçi kabul edebilirler ve yabancı devletlere elçi gönderebilirlerdi. Mirza Baysungür ve Mirza Uluğ Bey bu konuya örnek teşkil etmektedir. Başlangıçta devletin başkenti olan Semerkand'a gelen elçiler daha sonra yeni başkent olan Herât'a gelmeye başlamışlardır. Herât Orta Çağ'ın önemli şehirlerinden olup Mirza Şahruh zamanında başkent olmuştur. Timurlular zamanında Anadolu'dan, Harezmi'den, Çin'den, Hindistan'dan, Hitay ülkesinden, İspanya'dan ve daha birçok ülkeden elçilik heyeti gelmiş, Herât'tan da buralara gitmiştir. Elçilerin bazıları bağlılık için bazıları ilişkileri geliştirmek için gelmişlerdir. Bu elçilik faaliyetleri ticareti canlandırmış, kültürel etkileşimi sağlamış ve hatta sanatsal faaliyetleri etkilemiştir.

Anahtar Kelimeler: Timurlu Devleti, Timur, Şahruh, Elçi, Ticaret.

AMBASSADORIAL RELATIONS IN TIMURID EMPIRE DURING THE RULES OF EMIR TIMUR AND MIRZA SHAHRUKH

Abstract: The Timurids gave great importance to ambassadorial relations, and applied definite rules in reception and seeing off ceremonies and commissioning envoys to other countries. These rules were often similar to the ones implemented in Genghis Khan's Mongolian Empire, in the Chagatai Khanate and in the previous Turkish states. The Timurids had diplomatic relations with many other states. The first ambassadorial relations started under the rule of Emir Timur and lasted until the end of the empire. In the Timurid Empire, mirzas also receive ambassadors and dispatch envoys to other governments. Mirza Baysunghur and Mirza Ulugh Beg were typical examples of this practice. While initially the ambassadors visited the capital city Samarkand, later they began to be received in Herat, the succeeding capital. The city Herat, which was an important center in the Middle Age, became the capital in the time of Mirza Shahrukh. During the Timurid term, many delegations were received in Herat from Anatolia, Khwarazm, China, India, Khitai (Cathay), Spain and various other countries, and vice versa. Some of those delegations came to declare their allegiance and some to improve relations. These ambassadorial relations revived the trade, created cultural interaction and furthermore influenced the artistic activities.

Key Words: Timurid Empire, Timur, Shahrukh, Envoy, Trade.

Giriş

Türkçe elçi kelimesinin asıl anlamı bir el, yani kabilenin temsilcisi demektir (Tâcü's-Selmânî, 1988: 21). Çağataylarda tavacılık (tavacı), devcilikle meşgul olanlara (devci) sonradan haberci anlamında kullanılmaya başlanmıştır (Tâcü's-Selmânî, 1988: 50). Türk ülkelerinde gerek İslamiyet'ten önce ve gerekse sonraki dönemlerde elçilik müessesesi oldukça önemli bir yer işgal etmekteydi. Elçi kabulleri, karşılama ve uğurlamaları özen gösterilen, protokolüne çok büyük bir önem verilen

* Dr., Tokat Merkez Pievne Anadolu Lisesi Müdürü ve Tarih Öğretmeni.